

"Till flydda tider återgår
min tanke än så gärna"
(Johan Ludvig Runeberg)

Gården med den "hemlighetsfulla trädgården" är sedan länge
och oåterkalleligen helt absorberad av Köpmansgatan

STAD I FÖRVANDLING

SÖLVESBORGSBILDER FRÅN 1950- OCH 1960-TALEN

Av Hans Milton

Foto: Ingvar Östergren

En stad har från sin grundläggning i alla tider varit föränderlig. Krig, bränder och annan ödeläggelse har medfört väsentligt annorlunda villkor för framtiden. Mycket har emellertid också förändrats genom avsiktlig planering. Stadsbilden rymmer olika spår av det förflutna. Den berättar om gångna tiders levnadsmönster, sociala relationer, maktstrukturer och ekonomiska förhållanden.

Decennierna närmast efter det andra världskriget blev en period med osedvanligt lång högkonjunktur, snabb ekonomisk tillväxt i nära förening med stark framtidstro och utvecklingsoptimism. En allmän önskan om att förverkliga den moderna välfärdsstaten resulterade för städernas del i en forcerad omvandlingsprocess av i synnerhet stadskärnorna.

"Rivningsraseriet" brukar man benämna de kompakta rivningar, som särskilt under 1960-talet och 1970-talets början i rask takt genomfördes i de svenska städerna. Husen inte bara moderniserades. De försvann.

Parallellt inleddes ambitiösa och storskaliga nybyggnadsprogram alltmedan stadsmiljöerna mer

och mer anpassades till en stadigt växande massbilism. I stadens centrum skulle man parkera bilen, arbeta och handla i varuhusen men helst inte bosätta sig.

I Sölvesborg blev rivningshysterins och den rationella, "teknokratiska funktionalismens" konsekvenser för stadsbilden trots allt ganska måttfulla. Bortsett från Köpmansgatans radikala inbrytning har det för totalmiljön allra viktigaste kulturarvet, den medeltida stadsplanen, relativt skonsamt kunnat förenas med modernitetens behov av upppepad förnyelse.

Bilderna i denna artikel kring stadens förvandling under 1950- och 1960-talen tillkom på initiativ av Sölvesborgs fornminnesförenings dåvarande ordförande sparbanksdirektör Karl Ryding i nära samverkan med fotografen Ingvar Östergren.

Samtliga texter reflekterar artikelförfattarens egen tolkning och egna värderingar av såväl dessa bilders för blotta ögat synliga innehåll som deras mera fördolda mening. I den mån någon annans uppfattning kommer till uttryck eller citeras, påpekas självklart detta särskilt.

”Det diminutivas okonstlade charm”

Med rubrikens ord ger Rut Liedgren i sin förnämliga bok om Sölvesborg på 1800-talet uttryck för sin uppfattning om stadens karaktär och förtjänster. ”Det är en stad”, fortsätter hon, ”som inte låtit husen regera genom sin märkvärdighet utan på ett självklart sätt låtit hus och gator och stadsplan vara jämspelta och tillsammans skapa ett harmoniskt helt.”

En motsvarande bild av en gammal och ärevärdig småstad tecknar konst- och kulturhistorikern William Anderson i en essä från 1915: ”Kommer man utifrån havet in mot Sölvesborg, ter staden sig som den rena idyllen. I bakgrunden Ryssbergets gröna skogsmassor, längst nere i sydost slottsruinen på sin kulle och till vänster därom en samling hus kring viken med däri sig speglande ångbåtar och seglare. Det är den gamla staden med mångfärgade trähus, med vita stenhus och lysande tegelfasader mellan trädgårdarnas varma grönska, allt dominerat av stadskyrkans trappgaveltorn.”

I denna fridfulla inramning tycker man sig nästan kunna skönja dem alla tre – tant Brun, tant Grön och tant Gredelin!

Ett ålderstiget och ganska skröpligt tegelhus med putsad fasad och en yttertrappa av sten till vardera lägenheten. För stadens fribaptister fungerade ett anslutande, större bryggghus en tid som ostörd samlings- och möteslokal.

Kvarteret Ugglan

Ett tidstypiskt boningshus för ”småfolket” med obetydlig markyta på Läppahagetomten vid Fiskaregatan, nuvarande S:t Andreasgatan. Förfallet äger kanske också sin skönhet.

Huset byttes 1975 ut mot en rymlig asfalterad parkeringsplats för motorfordon. Kvarteret Zebran

Massvis med kullersten, mycket trä men betydligt mindre snickarglädje samt vådligt transparenta plagg på strecket. Från "det gamla hotellets" bakgård med ingång från Rundgatan. Här härskar numera asfalten, betongen och bilen. Kvarteret Falken

Titta så väl längtans blommor samsas med mycket grönt, luftiga spetsgardiner i fönstren och de två snedställda källarnedgångarna! På insidan av den "Mellgrenska gården" med fasad mot Stortorget och överbyggd port mot Ö. Storgatan. Kvarteret Falken

Ett prydligt bostadshus i trä, under rött plåttak samt med tillhörande välrenommerad smidesverkstad vid V. Storgatan. Innehavaren smedmästare Gösta Lindeberg i mörk keps, blåställ med fladdrande byxben och trygg i sin yrkesroll på väg mot ambulans och hammarklang. Kvarteret Uttern

Alla dessa bakgårdar

Bakom husfasaderna dolde sig i regel slutna bakgårdar med en mängd olika basfunktioner och avskärmade med murar, plank eller häckar. Gränsen mellan gård och trädgård kunde dock emellanåt vara tämligen diffus.

På dessa gårdar fanns släthuggen gatsten eller bulliga kullerstenar, cykel- och piskställ, klädstreck med eller utan hängande tvätt, soptunnor och utedass, plåtfat för olja eller fotogen, trätunnor för regnvatten, vedstaplar och en hel del annat, men i varierande proportioner. Den ena gården var sällan den andra riktigt lik.

Mellan åren 1890 och 1910 ökade antalet invånare i Sölvesborg med i det närmaste 1.500 personer. Den extremt kraftiga befolkningstillväxten åstadkom, särskilt i stadskärnan, en besvärande trångboddhet, som i sin tur medförde att många uthus, ibland dessutom fuktiga, osunda källarvåningar, iordningställdes för de bostadslösa.

Vad som egentligen var en äkta idyll eller endast en bister verklighet är inte lätt att veta. Även den minnes gode kan ju i detta sammanhang, mestadels säkert omedvetet, både lägga till och dra ifrån.

Kringbyggd innergård med äldre uthus delvis i skiftesverk samt en något medtagen körport utåt mot Badhusgatan. Gårdshuset mot Stortorget har länge inhytt välkända serveringslokaler som Clara Jönssons konditori, kafé Ritz och Altona Bar & Matsal. Kvarteret Igeln

Flagnande ljusgul puts på väggar av korsvirke och tegel, allt under ett mera ihärdigt omhuldat tjärpappstak. Den bastanta vången i mitten vittnar om att här, förutom bostäder, finns lagerutrymmen för Nya Järnbodens räknning. På andra sidan portgången skymtar Badhusgatan och ett magasin i flera våningar. Kvarteret Igeln

Som tidigare ägare till denna okonstlade gård vid nedre Skeppsbrogatan kan nämnas murmästare Nils Magnus Rosenberg och sjökaptten, senare sparbankskamrer Sven Nilsson.

En av gårdslängorna härbärgerade under många år KFUM:s alerta scouter och välljudande blåsmusikkår. Den höga husgaveln i bakgrunden är det i storköpmannen Jesper Södergrens regi omkring 1821 uppförda "Vita magasinet". Kvarteret Järven

Fotograf Johan Adolf Nilsons, senare Stjärnfotos, paviljongliknande ateljé-byggnad med rådhuset som närmsta granne. Nilson var en av de allra första professionella fotograferna i Sölvesborg, där han tidigt bosatte sig. Under en följd av år skulle han med sina gedigna yrkeskunskaper och sin kamera föreviga stadens och bygdens olika miljöer och människor.

Hans bevarade bilder rymmer åtskilligt av minnesvärd lokal kultur- och personhistoria under mer än ett halvt sekel.

Kvarteret Anden

Såväl trä- som tegelhus med skiftande färgskalor, olika höjd över marken och takkonstruktioner samt givetvis klädsträck och klämmor. Smäckra TV-antennar mot lätta sommarmoln, men har dom verkligen TV? Innergård utmed Markgatan. Kvarteret Ceres

En vidsträckt och av expansiva gräsmassor garnerad, stensatt gårdsinteriör med åtta synliga in- och utgångar samt minst trettio spröjsade fönster. Vem brukar putsa dem? Till höger ett flerkantigt trapphus och ett stort träd, som ger välkommen skugga.

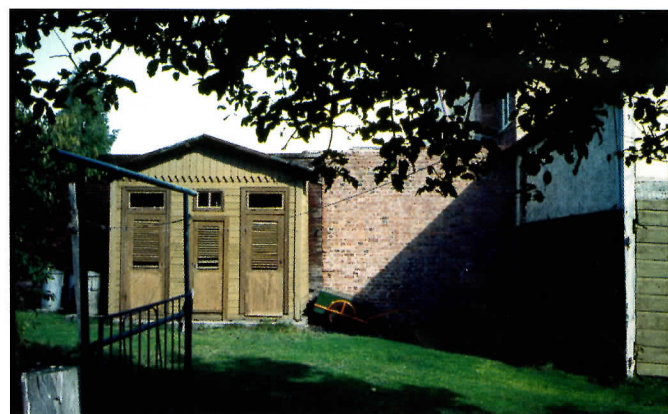
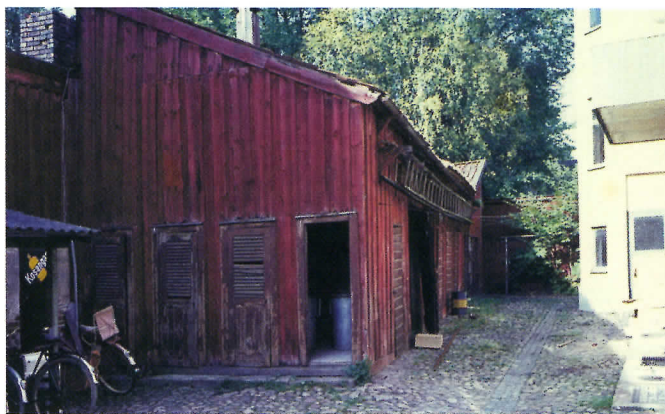
I fonden avtecknar sig det massiva, tunga hus med fasaden mot Ö. Storgatan, som Fritz Södergren lät bygga 1841. Kvarteret Ceres

Innergården Södergatan nr. 13 gemensligen kallad "Lumpagården" efter en där en gång befintlig ansevärd lump- och skrot rörelse, med Flora Perssons blommor som sentida efterträdare.

Åldrade väggytor i grått och gult, milt grönmålade fönster, dörrar jämte en hopfällbar trädgårdsstol samt bakom den obligatoriska tvätten en moped av okänt märke! Är inte det något, som vi aldrig någonsin kommer att få se igen?

Kvarteret Zebran

De allstädes närvarande hemlighusen, vanligen med horisontala spjälkor på sina dörrar för att få in frisk luft och ge skydd mot otillbörlig insyn, utgjorde långt fram i tiden en lika nödvändig som självklar resurs för de närmast boende.

I kvarteret Anden betjänades de behövande av de läckert faluröda och i kvarteret Falken av de svagt gulbeiga torrassan, i sistnämnda fall även med favören av något infallande dagsljus genom minimala fönster.

En trång och från allt bladgrönt befriad bakgård vid Södergatan med i sanning ytterst expressiva färgkonstellationer och arkitektonisk lekfullhet.

Det under rivningshysterins gyllene tider myntade begreppet "ekonomisk saneringsmognad" torde i varje fall i denna miljö framstå som mindre svårbegripligt.

Kvarteret Mården

Ännu mera fritt hängande tvätt på slak lina, men så var det. Visst känner man i vinden tydligt den härligt friska doften av det nytvättade, som precis har hängts upp till tork i det fria.

Tillräckligt långt borta för att undkomma stadens stinkande avgaser och andra kvalmiga icke önskvärda odörer, eller hur? Kvarteret Mården

Lusthusstaden

Om bakgårdarna utgjorde de sämre bemedlades hemvist och vardagsmiljö tillhörde lusthusen i spåtiosa trädgårdar grosshandlarnas och fabrikörens värld. Bakom manshöga plank och tät växtlighet kunde man i förnäm avskildhet unna sig en rofylld tillvaro fjärran från alla främmande och nyfikna blickar.

Genom sina mångfasetterade, inte sällan djärvt originella, arkitektoniska skepnader, speglade dessa lusthus olika tiders stilar och ideal. De små husen

omnämndes till och från som paviljonger, rundtempel, "fåfångor" eller något annat lika familjärt och hemtrevligt.

Att inneha en sådan skapelse var ett trendriktigt tillbehör till den egna trädgården och kom från 1800-talets mitt också på modet i Sölvesborgs innekretsar. Ett privat, gärna romantiskt lustrum mitt i grönskan till praktisk nytta eller enbart förnöjelse blev ett måste för efterlängtd social prestige och aktad medborgarstatus i stadens vimmel.

Konsul och grosshandlare Thure Carlssons dekorativa lusthus med punschveranda samt frukt- och prydnadsträd, bärbuskar, gräskvarter, rosenrabatter och prudentligt krattade grusgångar. Uppenbarligen inte något ogräs i sikte. Kvarteret Gladan

Djupt inbäddad i frodigt bladverk gömmer sig denna sirligt utsmyckade trädgårdspaviljong, ett av de båda i gamla staden ännu bevarade lusthusen (Det andra är avbildat på sid 113). Det röda planket bildar rågång mot Bryggaregatan. Kvarteret Bävren

Till skillnad mot andra centralt belägna lusthus har detta lokaliserats till en plats vid Sölvesborgsviken, som bjuder på vid utblick i samtliga väderstreck. Inte heller tycks någon traditionell trädgårdskultur värd namnet vara för handen.

Ägare till det lilla kvadratiska huset med sin beskedliga takspira är den närgränsande Lilljedahlska läderfabriken.

Tornfebern

I slutet av 1800-talet och i synnerhet vid 1900-talets början drabbades inte så få husägare och byggherrar i Sölvesborg av en hetsig "tornfeber". Antingen det gällde att bygga om eller att bygga nytt tillfogades ett eller flera torn med spiror, vindflöjlar, gjutjärnsräcken och annat lika uppfinningsrikt.

Febern fick snabbt ökad spridning och förfäste även utanför stadens hank och stör. I "nya" staden och i uppväxande villakvarter i övrigt anammade många tacksamt detta mondäna stilelement. Man hänger väl med!

Det "gamla apoteket" Eken från 1882 har sin ena sida mot Ö. Storgatan och sin andra mot Markgatan, som här utgör den medeltida stadens yttersta gräns österut. Det myndiga burspråket med "avrundat" torn bär på toppen en spira tätt omslingrad av en orm tillhörig Asklepios, läkekonstens gud i den grekiska mytologin. Kvarteret Bävern

Utmed Yndevägen finner man det tornutrustade trähuset "Hagafred", uppbyggt 1901–1902 av snickaren Olof Andersson Holmqvist.

Fortsätt bara rakt fram om du med din bil vill köra in mot centrum!

Vid Södergatan finns detta till exteriören kanske något trötta hörnhus, som innan tornfebern började grassera bara hade en våning. Utöver Emanuel Carlsons manufakturaffär gjorde häri ett bageri och en bokhandel sitt bästa för att möta de akuta behoven av såväl materiell som andlig natur.

Kvarteret Norsen

Två spänstiga torn på samma hus! Konsul E.A. Holms villa, senare Centralhotellet, vid Ungersgatan. Kvarteret Amerika

Gata upp och gata ned

Gatunätet i nutidens stadskärna är i stort sett identiskt med medeltidens. Några gaturum har i vissa fall, som exempelvis Södergatan, delvis vidgats men därigenom inte nämnvärt förändrats i sitt läge eller i sin tidigare sträckning.

En mer trafiktekniskt och miljömässigt radikal omgestaltning utgör å andra sidan tillkomsten av Köpmansgatan, som fråntagit V. Storgatan dess historiskt givna huvudfunktion och grundkaraktär. Härmed delades dessutom kvarteret Uttern upp i två dis-

kutabla halvor, en öster om och en väster om den nya genomfartsleden.

Benämningarna på stadens äldre gator och stråten har i regel inte varit fasta utan skiftat med samtida tycke och smak. Endast ett litet antal gatunamn som Södra respektive Västra gatan och Papegojstråtet är kända från stadens danska tid. Först när en byggnadsnämnd 1875 påbörjat sitt arbete kunde ordning och reda i fråga om namnformerna åstadkommas.

Gamla Skolgatan i riktning mot Stortorget. Huset närmast till vänster med nymålad bastant port i trä kommer snart att rivas i likhet med samtliga synliga hus i kvarteret Anden på andra sidan gatan.

Annars råder än så länge vänstertrafik för alla fordons typer. Men vänta bara!

Södergatan med tre på raken och till rivningsdöden ovillkorligt dömda affärshus – en livsmedelsbutik, ett bageri inklusive kringlan och ett charkuteri – i spänd väntan inför den sista resan. År 1963 kommer det av många ivrigt önskade EPA-varuhuset att inta deras plats. Ett stenkast därifrån invigs senare samma år ett Domusvaruhus vid Hästtorgsgatan.

De två klassiska, "ursvenska" bilmodellerna är dock säkert inte alls påtänkta att ingå i det blivande varuhus-sortimentet.

Påfallande vackert uppmurade tegelmagasin i kvarteret Gladan utmed Rundgatans östra sida. Lika imponerande är den magnifika stensättning, som täcker varje tum av det svagt krökta gaturummet.

Vem kommer ihåg namnen på de kreativa konstutövare, vilka satte varena en av dessa tiotusentals gat- och tegelstenar på sin rätta plats? Vem vårdar i så fall minnet av deras storverk?

Här är Repslagaregatan, som till vänster, innan den viker av åt Hästtorget, löper förbi hela raden av den i dag totalt uttraderade bebyggelsen. Reklam på husgavlar är ingen nyhet.

Ungefär mitt emellan de båda småskaliga, avlånga och med lite kulissartade rektangulära fasader utstyrda husen brusar nu trafiken till rött, gult eller grönt ljus på Köpmansgatan.

Ut från staden på V. Storgatan kantad av varjehanda faciliteter och grundservice till bilismens fromma. På krönet av Möllebacken ett hus för de ungas kunskapstörst – folkskolan och i skydd av all murgrönskan ett hus för deras tänder – folktandvården.

Vad håller han förresten på med, mopedisten i hatt? Vilken sida kommer han att välja? Höger eller vänster?

Stadens torg och bilar

Det nästan kvadratiska Stortorget har alltsedan medeltiden varit stadens självskrivna administrativa och kommersiella centrum. Här strålar alla mera betydelsefulla gator samman. Vid detta torg fick rådhuset sin plats och utmed de fyra sidorna koncentrerade borgerskapets ledande skikt sin näringsverksamhet och sina gårdar.

I moderna tider har naturligtvis en markant förskjutning eller förändring av dessa funktioner successivt ägt rum, men Stortorget och dess närmaste omgivning är fortfarande ett viktigt offentligt rum för kö-

Stortorget nordvästra sida med de tre tidiga 1800-talshusen i kvarteret Anden, som blev lovligt byte, när rivningsraseriet 1969 nådde sin kulmen i Sölvesborg. Rådhuset blev kvarterets ende överlevande. Till höger hörnhuset i kvarteret Bävern.

Alla markerade parkeringsplatser i förgrunden är tyvärr upptagna. Hur är det på andra sidan?

penskap, allmänt tankeutbyte, kulturaktiviteter och sällskaplighet.

Hästtorget togs i bruk för sitt ändamål och erhöll sitt namn på 1840-talet, strax efter det att Sölvesborgs stad fått nådigt tillstånd att hålla två årliga höst- och kreatursmarknader.

Den stora öppna platsen kom också länge flitigt att användas för biograf-, cirkus-, varité- och andra nöjesföreställningar. Hit förlade även borgarbrandkåren sina praktiska övningar.

Ett bankpalats med märkbar pondus under tegeltäckt mansardtak i kvarteret Falken på Stortorget nordostsida. Den en smula barockinfluerade byggnaden avlöste ett äldre envåningshus, också det med brutet tak och rundbågefönster, som revs 1918. Till höger hörnhuset i kvarteret Gladan.

Även här är parkeringsutrymmet för tillfället obefintligt. Annars, blått och gult bland bilarna så det förslår.

Stortorget's sydostsida med de i kvarteret Igeln delvis dolda men för varje initierad sölvesborgare välkända skyltnamnen Oscaria, Ritz, Mimmi Nilsson, Scala, Ernst Magnusson och Svensson "på hörnan".

Oj då, där finns det äntligen plats för några bilar till. Bäst att passa på så att ingen annan hinner före! Cyklar man, existerar det ju inte något parkeringsproblem.

Den gamla fina köpmannagården på Stortorget's sydvästra sida sträcker sig härifrån med magasin, lagerlokaler och trädgård tvärs igenom hela kvarteret Mården ända ned till S:t Andreasgatan. Till vänster hörnhuset i kvarteret Lammet. Alla bilar kan inte beredas rum på torget.

Hästorget efter den genomgripande metamorfosen 1960–1961. Nu är omsider dussintalet storvuxna och lummiga lindar fällda, asfalteringen fulländad samt de disciplinerade bilarna i fastställda positioner, utom en som har gjort helt om. Vem återställer ordningen?

Sparbankshuset fick sin nya, jämförelsevis något mindre dominante granne 1957.

”Här rivs för att få luft och ljus”

Denna ofta citerade rad ur August Strindbergs dikt ”Esplanadsystemet” får bli en lämplig utgångspunkt för såväl nutida som framtida funderingar över den eviga frågan om att riva eller icka riva.

Rivningsvågen i Sölvesborg nådde under 1960-talet och begynnande 1970-tal sin högsta nivå. En lokaltidning kände sig då en dag nödd och tvungen att till och med på nyhetsplats vädra sin oro inför den alltmer uppskruvade processens långsiktiga konsekvenser för staden och dess befolkning.

”Saneringsverktygen”, påpekar skribenten nervöst, ”har gått hårt fram bland den gamla bebyggelsen i Sölvesborg under senaste halvåret. Så hårt, att gamla sölvesborgare knappast känner igen sin stad. Gamla

fastigheter rivs och skall i vissa fall ersättas med nya och modernare. Det är givetvis inget fel i detta, men frågan är om Sölvesborg i fortsättningen kan klassas som någon idyll. Stadsborna och gästande turister vill gärna ha staden till en sådan.”

I november 1968 inleddes de vittgående rivningar, som när de väl fullbordats jämnat samtliga byggnader i kvarteret Anden, exklusive rådhuset, med marken.

En ur strikt ekonomiskt perspektiv högst försvarbar och absolut nödvändig sanering, tyckte den ene. Å nej, ett skrupelöst och ousäktligt övervåld mot ett kollektivt kulturarv, invände den andre.

I kvarteret Uttern är år 1966 grävmaskinisten och grävskopans stålkäftar för dagen obestridliga herrar på täppan. Det råder ingen som helst tvekan om utgången. Domaren kan inom kort räkna till tio och ute för det mesta av Krookagårdens bonings- och uthus, magasin och fint terrasserade trädgård.

När segern väl är vunnen får Köpmansgatan äntligen sitt omsorgsfullt planerade svängrum och sin nya, fräscha kringbyggelse.

”Det ruttna trät,
så torrt som snus,
det virvlar om
med kalk och grus.

Och hackan högg
och stången bröt,
och väggen föll
för kraftig stöt.

Och skrapan rev
och tången nöp,
att taket föll
och skorsten stöp.

Från kåk till kåk
man sig beger,
från syll till ås,
allt brytes ner.”

(August Strindberg)

Nu är snart hela rasket borta! Manuell enmansrivning med skottkärrans hjälp av mycket gammalt hus i skiftesverk på bakgård vid Södergatan. Kvarteret Mården

En gammal man går der förbi
Och ser med häpnad hur man rifver.
Han stannar; tyckes ledsen bli,
När bland ruinerna han klifver.

- »Hvad skall ni bygga här, min vän?
Skall här bli nya Villastaden?»

- »Här skall ej byggas upp igen!
Här röjes blott för Esplanaden!»

- »Ha! Tidens sed: att rifva hus!
Men bygga upp? - Det är förskräckligt!»

- »Här rifs för att få luft och ljus;
Är kanske inte det tillräckligt?»

(August Strindberg)

Här har "Sjöslottet" vid Skeppsbrogatan till sist erhållit dråpslaget. Även det s.k. kalimagasinet i bakgrunden kommer trots sina kompakta betongväggar att i sinom tid drabbas av samma öde. Det verkar rättvist. Kvarteret Korpen

Det var en gång ett hus

För det mesta har ett hus, i likhet med en människa, en individuell och unik identitet. Oavsett om husen är i privat eller allmän ägo, blir de i stadens öppna rum jämte gator, kvarter, torg och parker på flera sätt en väsentlig del av den kollektiva helheten, som samtidigt utgör stadssamhällets ansikte mot omvärlden.

Saknaden efter ett enda, inte med nödvändighet särskilt märkvärdigt eller ens vackert hus kan ibland kännas stor. Mest smärtsamt blir det kanske, om huset ifråga är nära sammanlänkat med starka personliga upplevelser, känslor och minnen.

Lokala opinioner, ofta med bred folklig förankring, i syfte att försöka rädda åtminstone något av "etablissemangen" utpekade rivningsobjekt är inte heller ovanliga. I många sammanhang har också sådana protester fått avsedd effekt samt i bästa fall givit upphov till en för alla parter mer stimulerande och behaglig stadsmiljö. Skulle man beträffande de följande tolv sedan länge rivna husen i Sölvesborg kunna säga detsamma?

År 1911 inrättade byggmästare Carl Abrahamsson en biograf i ett magasin vid Repslagaregatan, som efter några år byggdes på med en våning för bostadsändamål.

I Siriusbiografens mörker har det mesta i filmens underbara värld kunnat avnjutas på mörka, gradvis höggångsspulerade träbänkar med fjädrande och gemytligt knirkande sittbrädor.

Senare teknokratiska påhitt som automatiserad ridåhanling eller för besökarens öron klart hörbart digitalt ljud var givetvis fullständigt otänkbart i detta visuella tempel. Kvarteret Ugglan

Tätt intill rådhuset, vitputsat men med timmer under och på hög stenfot, är detta hus med anor från tidigt 1800-tal en prydnad för sin stad. Carlssons tobaksaffär med en söt flicka bakom disken, herrar Lang & Holmbergs frisör- och raksalong dock helt utan några flickor över huvud taget samt på andra våningen fotograf och hyresvärd Nilsons bostad. Kvarteret Anden

Detta hus vid Norregatan var i flera generationer i släkten Flinkenbergs ägo. Genom porten till höger väntar en ljuvlig trädgård med eget lusthus, egen damm, massvis med olika färgade blommor och blad i alla möjliga eller omöjliga gröna kulörer.

På blott några få timmar raserades 1965 det stiliga och spännande huset. Visst hann pojken på stentrappan undan i tid!

Kvarteret Stenbocken

”Gamla” gymnastiksalen kom på 1850-talet till som lada enkom för stadsinvånarnas högste chef, borgmästaren. Med tiden blev den emellertid ombyggd till en kombinerad gymnastik- och teaterlokal. Här arrangerades också en oräknelig rad trevliga fester, högtidliga baler, stimmiga basarer, föredrag om allting och ingenting, visning av ”rörliga” bilder, instrumentell eller vokal musikalisk underhållning och väldigt mycket mer, som roade både gammal och ung.

Någon vinstlott blev som synes inte aktuell. ”Saneringen” har redan tagit sin början. Kvarteret Anden

Mitt emot nuvarande museum finns än så länge det s.k. Sjöslottet kvar. Bland hyresgästerna i det solida huset kunde man länge hitta flera av stadens mest prominenta medborgare. Vem väntar den flotta taxibilen på? Eller bor kanske chauffören själv i närheten?

Ett gråstensmagasin på innergården är i dag en välskött konsthall med allra bästa rykte.

Kvarteret Korpen

"Smittapackhuset" vid Repslagaregatan, som uppkallats efter brännvinskungen och grundaren av "arbetarnas ringrörelse" Lars Ohlsson Smith. I hundra år ett tryggt kassavalv med åskledare och andra säkerhetsdetaljer i plåt och granit för förvaring av jästa och destillerade drycker. Någon har i alla fall tagit med sig halva stupröret. Till vad?

Av uppstickarna ovan takåsen tillhör skorstenen varmbadhuset och slangtornet brandkåren. Kvarteret Sverige

"Gemla-Boden skall rivas! Vi lättar på lagret!" står det skrivet i rött i varje skyltfönster till människors i alla åldrar bedrövelse. Det kantiga lilla huset i hörnet av S:t Andreasgatan och Södergatan skall snart vara borta tillsammans med sina nallebjörnar, Barbiedockor, hopprep, sten- och glaskulor... ja, "Allt inom lekaker." Men det blir nog andra tider! Kvarteret Zebran

"Gamla sjukstugan", i huvudsak bekostad av Sparbanken och uppförd 1885, skulle under årens lopp komma till mångsidig användning som stadens läkarmottagning, sjukhus och förlossningshem.

Sölvesborgs förste stadsläkare, Carl Johan Boström, bedrev här till sin bortgång 1903 även en för sin tid mycket avancerad ögonsjukvård med inte mindre än 24 vårdplatser och patienter från flera andra håll i Sverige.

Kvarteret Indien

Epidemijukhuset vid Markgatan togs i bruk 1906, då difteri och lungtuberkulos var lika ofta förekommande som fruktade folksjukdomar i vårt land. Nu har en modern vårdcentral med helt annorlunda inriktning kommit i dess ställe

På parkeringen tycks antalet barnvagnar för en gångs skull överstiga antalet bilar med råge.

Kvarteret Karlavagnen

Före massbilismen var tåget det mest revolutionerande och dynamiska färdmedlet i trafiken till lands. Sölvesborgs första, en aning funkisbetonade, stationshus byggdes 1874 för att betjäna de resande på den nya järnvägslinjen till och från Kristianstad.

Av- och påstigning skedde vid perrongen på andra sidan huset, där stationsinspektorn myndigt förde befälet över sin talrika skara underlydande. Ett flinkt stadsbud behövde man aldrig vänta på, och tågen förutsattes alltid komma och gå exakt efter tidtabellen.
Kvarteret Ålen

Från början sagogryns-, sedan glykosfabriken Solfarin AB var en av de första större industrierna i Sölvesborg. Den gulröda tegelfasaden mot Hamngatan pryds av för tiden karakteristiska blinderingar, lisener och omfattningar.

På det rymliga öppna området alldeles invid innerhamnen lagras betydande mängder importerad kol eller koks från energistinna polska gruvor.

I bakgrunden syns stadens äldsta industriföretag, Lilljedahlska läderfabriken, vars fabriksvissla 1965 tystnade för gott. Kvarteret Hägern

Elektrifieringen av vårt samhälle kan på goda grunder betraktas som en symbol för en ny tidsanda, en "andra" upplysning. Den nästan monumentala transformatorcentralen med sina dekorativa horisontala och vertikala bårder uppfördes i början av 1900-talet vid Markgatan av Hemsjö kraftaktiebolag, som var stadens första elleverantör.

År 1970 fick detta ståtliga industriminne, som en åskådare berättar, "ge vika för de våldsamma hammarslagen från den stålskodda grävskopan." Såvida någon diskussion om ett eventuellt bevarande förekom, är för tillfället ingenting känt.

Huset till vänster har bl.a. använts som köttbesiktningsbyrå. Kvarteret Sirius